

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

Протокол від 06.05.2016 р. № 10

Голова Вченої ради

В. М. Бабаєв
В. М. Бабаєв

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

підготовки доктора філософії

Третій (освітньо-науковий) рівень

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 Управління та адміністрування
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 Менеджмент
(код та найменування спеціальності)

Харків
2016

РОЗРОБЛЕНО

Проектною групою із спеціальності 073 Менеджмент Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Прізвище, ім'я, по-батькові	Науковий ступінь, вчене звання, посада	Підпис
Плотницька Світлана Іванівна	Д.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування	
Новікова Марина Миколаївна	Д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування	
Карлова Олена Анатоліївна	Д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту і адміністрування	
Сухонос Марія Костянтинівна	Д.т.н., доцент, професор кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві	
Запорожець Ганна Володимирівна	К.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування	

СХВАЛЕНО

Випусковою кафедрою менеджменту і адміністрування
Протокол № 16 від 19.04.2016 р.

Завідувач випускової кафедри (М.М. Новікова)

Науково-методичною радою ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
Протокол № 4 від 21.04.2016 р.

Голова Г. В. Стадник

I – Загальна характеристика

<i>Рівень вищої освіти</i>	Третій (освітньо-науковий) рівень
<i>Ступінь, що присвоюється</i>	доктор філософії (PhD)
<i>Обсяг кредитів ЄКТС</i>	60 кредитів ЄКТС
<i>Назва галузі знань</i>	07 Управління та адміністрування
<i>Назва спеціальності</i>	073 Менеджмент
<i>Обмеження щодо форм навчання</i>	денна, вечірня, заочна
<i>Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою</i>	освітній ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста
<i>Кваліфікація освітня, що присвоюється</i>	Доктор філософії галузі знань «Управління та адміністрування»
<i>Кваліфікація в дипломі</i>	Доктор філософії з менеджменту
<i>Форма атестації</i>	захист наукових досягнень у вигляді дисертації
<i>Опис предметної області</i>	<p>Галузь, що вивчає теорію та практики управління у будь-якій сфері суспільного виробництва незалежно від форми власності з наявними у ній процесами і явищами та їх носіями (людьми); управлінську складову функціонування організацій (підприємств).</p> <p>Метою навчання є підготовка фахівців, здатних професійно розв'язувати проблеми та вирішувати завдання стратегічного та поточного управління, проводити оригінальні наукові дослідження, які спрямовані на отримання нових знань у сфері управління та адміністрування із написанням та захистом наукових досліджень у вигляді дисертації.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області формують наступні напрями: теорія управління; теорія організації; технологія управління.</p> <p>В результаті навчання здобувач вищої освіти має провести наукове дослідження в галузі управління та адміністрування, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p>

<i>Академічні права випускників</i>	Випускник освітньої програми за умови захисту наукових досягнень у вигляді дисертації має право викладати профільні дисципліни, вести підготовку здобувачів вищої освіти першого-третього рівнів та продовжувати наукову діяльність в рамках освітньої та суміжної кваліфікацій
-------------------------------------	---

II – Перелік компетентностей випускника за освітньо-науковою програмою

Навчання за освітньою-науковою програмою сприяє формуванню інтегральної компетентності, яка полягає у здатності розв’язувати комплексні проблеми в галузі управління та адміністрування, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Інтегральна компетентність формується загальними (ЗК) і спеціальними (СК) (фаховими) компетентностями. В свою чергу загальні компетентності поділяються на загальнонаукові (філософські), мовні та дослідницькі.

Група компетентностей	Зміст
1. Загальні компетентності	
Загальнонаукові (філософські) компетентності	<p>ЗК 1. Здатність визначати основоположні поняття галузі знання, критично осмислювати проблеми галузі знання та проблеми на межі предметних галузей, виокремлювати і характеризувати теоретичний/емпіричний та фундаментальний/прикладний виміри галузі знання.</p> <p>ЗК 2. Дотримання етичних принципів як з точки зору професійної чесності науковця, так і з точки зору розуміння можливого впливу досягнень науки на соціально-економічну та духовну сфери суспільства.</p> <p>ЗК 3. Здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного розвитку.</p>
Дослідницькі компетентності	<p>ЗК 4. Здатність проводити власні оригінальні наукові дослідження, які містять наукову новизну, мають важливе теоретичне та практичне значення.</p> <p>ЗК 5. Уміння працювати з літературними каталогами, базами даних зі спеціальності та наукометричними базами.</p> <p>ЗК 6. Здатність до участі у міждисциплінарних проектах та вміння використовувати результати наукових досліджень інших галузей науки для досягнення цілей власного наукового дослідження.</p>

	<p>ЗК 7. Уміння ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень.</p> <p>ЗК 8. Публічне представлення та захист наукових досліджень українською мовою.</p> <p>ЗК 9. Здатність працювати у великій науковій групі, ставитися із повагою до національних та культурних традицій, способів роботи інших членів групи, розуміючи відповідальність за результати роботи, а також беручи до уваги бюджетні витрати та персональні зобов'язання.</p> <p>ЗК 10. Здатність до застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.</p> <p>ЗК 11. Здатність застосовувати сучасні підходи до організації та проведення різних видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності студентів.</p> <p>ЗК 12. Здатність реєстрації прав інтелектуальної власності.</p>
Мовні компетентності	<p>ЗК 13. Здатність повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.</p> <p>ЗК 14. Здатність написання іноземною мовою власних наукових творів різного змісту та обсягу (наукова стаття, автореферат, тези конференції, наукова доповідь, запит на науковий грант, договір про співпрацю, звіт з наукової роботи, дисертація тощо);</p> <p>ЗК 15. Здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями (зокрема, іноземними мовами), а також представляти складну інформацію у зручній та зрозумілій спосіб усно і письмово.</p>
2. Спеціальні компетентності	
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК 1. Встановлювати критерії, за якими організація може визначити подальший напрямок розвитку, а також співставляти результати своєї діяльності з факторами впливу зовнішнього середовища, визначити перспективи розвитку.</p> <p>СК 2. Уміння виявляти наукові проблеми управління розвитком соціально-економічних систем та розробляти інструментарій їх вирішення.</p> <p>СК 3. Визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.</p> <p>СК 4. Здатність аналізувати та структурувати проблеми підприємства, формувати управлінські</p>

	<p>рішення, управляти підприємством через функції планування та контролювання шляхом впровадження сучасних концепцій, методів та інструментів.</p> <p>СК 5. Навчитись навчати персонал та визначати як, де і коли необхідним є розвиток персоналу.</p> <p>СК 6. Планувати стратегічний аналіз та обґрунтовувати маркетингові стратегії за напрямками такого аналізу.</p> <p>СК 7. Приймати рішення щодо вибору найбільш доцільних методів та інструментів стратегічного управління, використання яких дозволило б з найменшими витратами часу та інших ресурсів досягнути поставлених цілей.</p> <p>СК 8. Уміння проводити економетричний і фінансовий аналіз, прогнозувати грошові потоки і ризики з метою підвищення вартості організації.</p> <p>СК 9. Використовувати сучасні технології створення, проектування, управління інформаційними системами та об'єктами їх управління.</p> <p>СК 10. Здатність формувати, оцінювати та імплементувати бізнес-ідеї.</p> <p>СК 11. Здатність демонструвати управлінські навички, методи, інструменти і практики у сфері інформаційних технологій</p>
--	---

III – Опис мети програми та кінцевих результатів навчання

Необхідною умовою здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 Менеджмент в Харківському національному університеті міського господарства ім. О.М. Бекетова є виконання освітньо-наукової програми та проведення власного наукового дослідження протягом періоду навчання.

Мета освітньо-наукової програми - сприяння всебічному розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства, формування фахівця, науковця, викладача нового типу, який був би спроможний вирішувати складні прикладні проблеми.

Освітньо-наукова програма передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі управління та адміністрування, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають необхідну наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Програмні результати навчання (РН), які формуються за освітньо-науковою програмою, зазначені нижче.

Випускники за освітньо-науковою програмою:

- PH 1: знають історію розвитку та сучасний стан наукових знань в галузі управління та адміністрування;
- PH 2: здобули глибинні знання з проблематики управління та адміністрування;
- PH 3: можуть розв'язувати комплексні проблеми в галузі управління та адміністрування;
- PH 4: можуть планувати і вирішувати завдання стосовно професійного розвитку особистості, зокрема в галузі управління та адміністрування;
- PH 5: мають здатність здійснювати науковий пошук інформаційних джерел, проводити їх аналіз та визначати перспективні напрями досліджень;
- PH 6: можуть використовувати сучасні інформаційні технології при проведенні наукових досліджень;
- PH 7: володіють вітчизняною та іншомовною термінологією з управління та адміністрування;
- PH 8: мають навички опрацьовувати вітчизняні та іншомовні наукові тексти;
- PH 9: набули універсальні дослідницькі навички щодо організації та проведення наукових досліджень, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях;
- PH 10: володіють методологією підготовки дисертаційних досліджень;
- PH 11: вміють застосовувати інноваційні підходи у вирішенні завдань з організації наукового дослідження в галузі управління та адміністрування;
- PH 12: вміють організувати проведення експериментальних досліджень та здійснювати вибір необхідного системотехнічного забезпечення;
- PH 13: вміють застосовувати правову базу для регулювання інноваційної діяльності і трансферу технологій;
- PH 14: вміють формувати проектні рішення стосовно управління та адміністрування;
- PH 15: мають здатність здійснювати викладацьку діяльність за основними освітніми програмами в галузі управління та адміністрування;
- PH 16. вміють виділяти та обґрунтовувати складові соціально-економічної системи, упорядковувати взаємозв'язки між ними, оцінювати стан системи в певний момент часу;
- PH 17. володіють навичками визначати динаміку та узагальнювати тенденції розвитку соціально-економічних систем;
- PH 18: знають принципи управління та особливості побудови організаційних структур управління, організації систем інформаційного обміну між їх елементами;
- PH 19: володіють навичками проведення критичного огляду та порівняльного аналізу систем менеджменту суб'єктів соціально-економічних систем;
- PH 20: вміють розвивати наукові положення на основі узагальнення та критичного огляду базових та сучасних теорій управління персоналом;
- PH 21: вміють виконувати ідентифікацію архітектури, елементного складу та структури конкретних механізмів корпоративного управління
- PH 22: вміють застосовувати методологію маркетингового стратегічного управління у вирішенні завдань наукового дослідження

PH 23: набули навички щодо організації Start-Up проектів, підбору команди та фандрейзингу

PH 24. вміння здійснювати управління IT-проектами на всіх етапах життєвого циклу, командою проекту, зацікавленими сторонами проекту, ідентифікувати та управляти потребами зацікавлених сторін проекту.

IV – Зміст освітньо-наукової програми

Освітня складова забезпечується відповідно до навчального плану, який містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (60 кредитів ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Засвоєння аспірантом освітньої складової дасть можливість оволодіти певними компетентностями відповідно до Національної рамки кваліфікацій.

Обсяг навчального часу нормативних та вибіркового навчальних дисциплін та їх перелік визначені Університетом із врахуванням Закону України «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. №261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)».

Освітня складова підготовки доктора філософії містить вибірково частину, яка представлена дисциплінами за вибором аспіранта в обсязі 15 кредитів, що становить 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

Наукова складова представлена такими видами науково-дослідної роботи: підготовка статей, презентація результатів досліджень на міжнародних та вітчизняних конференціях, форумах, симпозіумах, підготовка дисертаційного дослідження.

**V- Навчальні дисципліни/модулі, що забезпечуватимуть досягнення
запланованих нормативних і додаткових результатів навчання**

Компетентності	Шифр	Назва навчальних дисциплін, практик, атестації	Загальна кількість годин/кредитів ЄКТС	Назва змістових модулів
ОБОВ'ЯЗКОВА ЧАСТИНА				
<i>1.1. Цикл загальної підготовки</i>				
Мовні компетентності	ЗНП Н.01	Академічна та наукова англійська мова	8	1. Читання науково-технічних текстів. Фахові термінологічні словники. Науково-технічний переклад. 2. Академічний та науковий дискурс. Наукові презентації. 3. Академічне та наукове писемне мовлення. Стили наукового письма. Анотування та реферування наукових текстів.
Дослідницькі компетентності	ЗНП Н.02	Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності	3	1. Інструментальні засоби підтримки інформаційних технологій 2. Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності
	ЗНП Н.03	Управління науковими проектами	6	1. Основи методології наукової творчості підготовки дисертації 2. Процеси управління науковими проектами 3. Проектне управління в інноваційній діяльності
	ЗНП Н.04	Сучасні методи викладання у вищій школі	4	1. Основи організації процесу навчання у вищій школі в контексті компетентісно орієнтованої парадигми розвитку освіти. 2. Методика проведення різних типів навчальних занять 3. Інноваційні технології навчання.
Загальнонаукові компетентності	ЗНП Н.05	Історія і філософія науки	4	1. Генезис та розвиток науки в історії гуманітарної думки. 2. Сучасна парадигма філософії науки
Разом за циклом			25	

<i>1.2. Цикл професійної підготовки Обов'язкові</i>				
Спеціальні компетентності	ПП Н.01	Управління розвитком соціально-економічних систем	10	1. Розвиток складних соціально-економічних систем. 2. Стратегічне управління розвитком національного господарства і організацій
	ПП Н.02	Менеджмент і адміністрування	10	1. Менеджмент і адміністрування соціально - економічних систем. 2. Управління ресурсами.
Разом за циклом			20	
Разом за обов'язковою частиною:			45	
ВИБІРКОВА ЧАСТИНА				
<i>2.1. Цикл професійної підготовки</i>				
Спеціальні компетентності	ПП В.01	Корпоративне управління	5	1. Теоретичні основи власності і управлінського контролю підприємств 2. Розвиток корпоративного управління за кордоном.
	ПП	Фінансовий менеджмент	5	1. Теорія фінансів 2. Фінансове моделювання
	ПП	Стратегічний маркетинговий менеджмент	5	1. Маркетинговий аналіз 2. Маркетингові стратегії
	ПП	Управління персоналом	5	1. Стратегічний підхід до розвитку персоналу. 2. Фактори впливу на управління персоналом
	ПП	Моделі та методи управління IT-проектами	5	1. Моделі життєвого циклу та моделі процесів IT-проектів 2. Гнучкі підходи до управління проектами
	ПП	Моделі та методи управління StartUp-проектами	5	1. Моделі управління StartUp-проектами 2. Методи управління StartUp-проектами
Разом за циклом			15	
Разом за вибірковою частиною:			15	
Всього за освітньою програмою:			60	

VI – Потенційні тематики наукових досліджень аспірантів

зі спеціальності 073 Менеджмент

№ з/п	ПІБ наукового керівника	Наукова ступінь, вчене звання	Тематика наукового дослідження
1	Новікова Марина Миколаївна	Доктор екон. наук, професор	<ol style="list-style-type: none">1. Теоретико-методологічні проблеми управління ресурсним потенціалом в контексті забезпечення сталого розвитку.2. Стратегічне, тактичне планування та бізнес-планування в управлінні організацією.3. Теорія та практика організаційної культури в управлінні підприємством.4. Теоретико-методологічні засади формування, розвитку та мотивації персоналу підприємства.5. Ефективність управління персоналом на підприємстві.
2	Сухонос Марія Костянтинівна	Доктор техн. наук, доцент	<ol style="list-style-type: none">1. Методологія управління проектами та програмами.2. Програми та портфелі проектів.3. Управління ресурсами та інформаційними зв'язками.4. Управління часом, вартістю, якістю, ризиками, тощо.5. Проектно-орієнтовані організації та офіси з управління проектами та програмами.
3	Карлова Олена Анатоліївна	Доктор екон. наук, професор	<ol style="list-style-type: none">1. Інвестиційно-інноваційні процеси в регіонах, інфраструктурне забезпечення їх комплексного розвитку на державному та регіональному рівнях.2. Моніторинг і стимулювання соціально-економічного розвитку держави і регіонів.3. Соціально-економічні проблеми урбанізації, регулювання розвитку великих, середніх і малих міст, міських агломерацій і міської місцевості з урахуванням стратегії розвитку держави.

			<p>4. Регіональний менеджмент, організаційно-економічні механізми регулювання управлінської діяльності.</p> <p>5. Теоретичні та прикладні проблеми підвищення конкурентоспроможності держави та регіонів і шляхи їх вирішення.</p>
4.	Плотницька Світлана Іванівна	Доктор екон. наук, доцент	<p>1. Механізми управління та ефективного використання внутрішніх ресурсів підприємств.</p> <p>2. Вибір технологій управління діяльністю підприємства.</p> <p>3. Теоретико-методологічні засади моніторингу та діагностики діяльності підприємств</p> <p>4. Організаційно-економічні засади управління внутрішніми комунікаціями на підприємствах.</p> <p>5. Управління стратегічним розвитком підприємств</p>
5.	Запорожець Ганна Володимирівна	Кандидат екон. наук, доцент	<p>1. Управління виробничо-господарчою діяльністю підприємства.</p> <p>2. Прогнозування перспектив технологічного оновлення підприємств з урахуванням загальних тенденцій науково-технічного та інноваційного розвитку.</p> <p>3. Принципи і методи управління підприємством.</p>

VI - Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Атестаційний процес відбувається звітуванням здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії про хід виконання індивідуального плану роботи на наукових семінарах. Наукові семінари організовуються на профільній кафедрі. Наукові семінари для атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії проводяться не менше двох разів на рік – піврічна та річна атестація.

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченою радою, утвореною

для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

VII - Перелік нормативних документів, на яких базується програма

1. Закон «Про вищу освіту» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> .
2. Національний глосарій: Вища освіта 2014 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
3. Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010 // Видавництво "Соцінформ", – К., 2010.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p> .
5. Перелік галузей знань і спеціальностей – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p>.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 р. № 758 «Про оприлюднення дисертацій та відгуків офіційних опонентів». — [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0885-15>.
7. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 р. № 1057 «Про затвердження Переліку наукових спеціальностей». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p>.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>.
10. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
11. International Standard Classification of Education ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf> .
12. ISCED Fields Of Education Training (ISCED-F) (МСКО-Г) 2013 – [Electronic source]. – Access mode: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
13. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г.

Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.

VIII -Список використаних джерел

1. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
 2. The European Qualifications Framework for lifelong learning. — [Electronic source]. — Access mode: <http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-vet-initiatives/european-qualifications-framework.aspx>
 3. Міжнародна стандартна класифікація освіти. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013RU.pdf>
 4. Tuning Educational Structures in Europe, — [Electronic source]. — Access mode: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
 5. Вступне слово до Проекту ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version/pdf.
 6. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.
 7. Bologna Seminar. Doctoral Programmes for the European Knowledge Society. Salzburg, 3–5 February 2005. — [Electronic source]. — Access mode: http://www.eua.be/eua/jsp/en/upload/Salzburg_Report_final.1129817011146.pdf.
 8. Doctoral Programmes for the European Knowledge Society: Final Report of the European University Association. — [Electronic source]. — Access mode: http://www.eua.be/eua/jsp/en/upload/Doctoral_Programmes_Project_Report.1129285328581.pdf.
 9. International Standard Classification of Education, 2011. Annex IV. Broad Groups and Fields of Education. <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-2011-en.pdf>
 10. Principles and Practices for International Doctoral Education. EUA, 2015. — [Electronic source]. — Access mode: http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/eua_frindoc_leaflet_08_15_web.pdf?sfvrsn=6.
 11. Salzburg II Recommendations. European Universities' Achievements since 2005 in Implementing the Salzburg Principles. — [Electronic source]. — Access mode: http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/Salzburg_II_Recommendations.
 12. Third Cycle Degrees: Competencies and Researcher Career. Bologna Seminar. Helsinki, Finland, 30 Sept. – 1 Oct. 2008. — [Electronic source]. — Access mode: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tapahtumakalenteri/2008/09/Liitteet/3rd_Cycle_Degrees_Background_material.pdf.
- Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд — [Електронний ресурс] — Режим доступу:

http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf